

روژنه

بودجه ۹۹ چگونه قانون شد؟

● شرق: درست یک روز قبل از آغاز سال ۹۹ بودجه به دولت ابلاغ شد؛ اولین قانون بودجه‌ای که به تصویب مجلس نرسید و علی لاریجانی در نامه‌اش به رئیس‌جمهوری نوشت که بودجه با اذن مقام معظم رهبری و طبق اصول ۵۷ و ۸۵ قانون اساسی تصویب شده است. اصل ۵۷ تاکید می‌کند که سه قوه جمهوری اسلامی زیر نظر «ولایت مطلقه امر و امامت امت» هستند. اما اصل ۸۵ قانون اساسی همان اصلی بود که رئیس مجلس بعد از رد کلیات بودجه در صحن به سپس تعطیلی بهارستان به دلیل کرونا به آن متوسل شد. طبق این اصل مجلس می‌تواند اختیار تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری در برخی موارد را به کمیسیون‌های خود واگذار کند. بر همین اساس بعد از کشاکش‌های فراوان هیئت رئیسان مجلس تصمیم گرفت تا طبق این اصل بودجه در کمیسیون تلفیق بررسی و به شورای نگهبان ارسال شود. چالش اصلی اما تعطیلی مجلس به دلیل سایه تاریک کرونا بر کشور بود. چراکه استفاده از اصل ۸۵ نیز نیاز به رأی‌گیری در صحن مجلس داشت. به همین دلیل علی لاریجانی در نامه‌ای خطاب به مقام معظم رهبری نوشت هیچ‌یک از راه‌های بررسی عادی بودجه در شرایط کنونی مسیر نیست. مقام معظم رهبری نیز با درخواست رئیس مجلس مبنی بر ارسال این لایحه از کمیسیون تلفیق به شورای نگهبان موافقت کرد.

مسیری که بودجه طی کرد

حتی قبل از پنجم اسفند سال گذشته، یعنی روزی که کلیات لایحه بودجه در مجلس رد شد، مجادله زیادی حول آن شکل گرفته بود. بودجه ۹۹ به گفته اعضای کمیسیون تلفیق در این کمیسیون نیز با اختلاف رأی کمی تصویب شده بود. نمایندگان به «شرق» توضیح داده بودند که ایرادات مخالفان بعضا شکلی و محتوایی بود اما سبویه‌های سیاسی نیز داشت. قاسم میرزایی‌نیکو یکی از اعضای کمیسیون گفته بود پیامک‌هایی با محتوای لزوم رد بودجه ۹۹ به اعضای کمیسیون ارسال شده است. با این همه وقتی لایحه به صحن رسید، کرونا بر بهارستان و کشور سایه انداخته بود و حدود صد نماینده نیز غایب بودند. کلیات لایحه در شرایطی رد شد که شهروز بزرگ نماینده سلباس از کسری بودجه ۲۰۰هزارمیلیاردی لایحه سخن گفت. رئیس سازمان برنامه و بودجه اما در همان جلسه تاکید کرد که «کمترین وابستگی بودجه به نفت در طول تاریخ معاصر مربوط به بودجه سال آینده با ۸.۵ درصد وابستگی است». مخالفان اما معتقد بودند منابع درآمدی جایگزین در بودجه پیش‌بینی نشده است. با این همه بعد از تصمیم برای تصویب بودجه در کمیسیون تلفیق گفته شد که اصلاحاتی اعمال شده و صدای بلند مخالفان نیز دیگر به گوش نرسید. شورای نگهبان نیز البته قریب به ۹۰ ایراد به لایحه بودجه ۹۹ وارد کرد که در «جلسه طولانی» با نمایندگان مجلس برطرف شد. مجلس‌دهمی‌ها خرداد ماه بهارستان را ترک می‌کنند تا مجلس اصولگرای یازدهم آغاز به کار کند. در حالی که برخی این گمانه را مطرح کرده بودند که ممکن است مسئولیت تصویب بودجه ۹۹ بر عهده آنها باشد اما چنین اتفاقی رخ نداد تا دست نمایندگان یازدهمین دوره مجلس برای انتقاد از دوره قبلی از هر جهت باز باشد. در لایحه بودجه ۹۹ به دولت اجازه داده شده که ۷۹۵ میلیون یورو از صندوق توسعه ملی برداشت کند. حداقل حقوق نیز در قانون بودجه دومیلیون و ۸۰۰ هزار تومان پیش‌بینی شده است.

ابلاغ سیاست‌های «جهش تولید»

اما دیروز بعد از سخنرانی مقام معظم رهبری و در پی نام‌گذاری سال ۹۹ به نام «جهش تولید» رئیس مجلس نامه‌هایی به رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و سرپرست مرکز پژوهش‌ها در این ارتباط نوشت. علی لاریجانی در این نامه‌ها ضمن ابلاغ اولویت‌های ۱۰گانه، بر ایجاد ظرفیت‌های قانونی و پژوهشی «جهش تولید» در سال جاری تاکید کرد. اصلاح ساختار تولید ملی، به‌حداقل‌رساندن فرایند صدور مجوزها، توسعه دولت الکترونیک، توسعه اقتصاد کانون‌های تولیدی درد، اشباع بازار داخل و توسعه صادرات کالای ایرانی، تکمیل زنجیره تولید با بهره‌مندی از توانایی نخبگان، گسترش صنایع تبدیلی در بخش کشاورزی و تکیه بر مزیت‌های بومی تولید از محورهای است که رئیس مجلس در نامه‌های خود به آنها اشاره کرده است. در نامه به رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی آمده «با عنایت به نام‌گذاری سال ۱۳۹۹ به نام «جهش تولید» و با توجه به سوابق اقدامات آن کمیسیون در بررسی طرح‌ها و لوایح مقوم تولید ملی، مقتضی است با همکاری سایر اعضا روند اصلاح، تکمیل و ایجاد ظرفیت‌های قانونی به منظور جهش تولید در سال جاری را به عنوان مطالبه‌ای بحق و ملی دنبال کند». علی لاریجانی همچنین خطاب به رئیس مرکز پژوهش‌ها نوشته این مرکز باید ایجاد ظرفیت‌های پژوهشی و پشتیبانی علمی از اقدامات تقنینی برای جهش تولید را مأموریت اصلی خود در سال جاری قرار دهد.

سیاسی

مقام معظم رهبری خطاب به ملت ایران:

کدام عاقلی کمک آمریکا را که متهم به تولید ویروس است، قبول می‌کند

عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری

نمی‌دهد مفاهیم و ارزش‌ها و احکام محقق شود و انسان در مسیر نجات و پیشرفت حرکت کند، به همین علت بود که پیامبر خاتم در اولین فرصت و در هجرت به مدینه، تشکیل حکومت داد. مقام معظم رهبری در نوعی جمع‌بندی از این بخش از سخنانشان تاکید کردند: امام خمینی(ره) با درک بسیار عمیق از حقایق اسلام، دقیقا به نسخه بعثت عمل کرد و با ایمان عمیق و توکل مبنایی خود و تکیه بر مردم مؤمن ایران علیه رژیم فاسد، ظالم وابسته پهلوی به‌پا خاست و نظام اسلامی را شکل داد تا بر اساس معارف، ارزش‌ها و احکام بعثت، ملت ایران را در مسیر فلاح و رستگاری قرار دهد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تکیه امام راحل بر ایمان ملت ایران را زمینه‌ساز توفیق در تشکیل نظام اسلامی برشمردند و افزودند: این یک واقعیت است که مردم ایران با وجود برخی ظواهر، از ایمان عمیق و راسخ برخوردارند و امام خمینی نیز با درک این حقیقت زیبا معجزه انقلاب اسلامی را محقق کرد.

ایشان پیشرفت اسلام در زمان‌های مختلف از جمله قرن‌های اول بعثت را ناشی از ریشه‌داربودن حقایق بعثت دانستند و افزودند: طبیعت اسلام پیشرفت و قوی‌ترشدن است و اگر امروز نیز صادقانه به نسخه بعثت عمل کنیم، می‌توانیم ایران را از ابعاد مختلف به قله‌های رفیع برسانیم و در افقی دورتر تمدن اسلامی را محقق کنیم.

مقام معظم رهبری در ادامه با اشاره به تاکید خداوند متعال در قرآن به موضوع دشمنی‌های گسترده با پیامبر الهی و پیامبر اسلام(ص)، دشمنی‌های وسیع و نظام اسلامی را عجیب ندانستند و افزودند: در میان دشمنان جمهوری اسلامی، آمریکا خبیث‌ترین و عنودترین دشمن است زیرا مسئولان آن، انواع رذائل اخلاقی اعم از دروغگویی، پشت‌هم‌اندازی، طمع‌ورزی، وقاحت و شالولان‌بودن را دارند. ضمن آنکه ظالم، تروریست و به شدت بی‌رحم و سگدل نیز هستند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تاکید کردند: خداوند متعال از ابتدای بعثت یک دستورالعمل به پیامبر

از جمله مقابله با قاچاق کالا و واردات بی‌رویه، اعطای مشوق‌ها به تولیدکنندگان و برخورد قضایی با سوءاستفاده‌کنندگان از کمک‌های دولتی دارد که این کارها باید امسال انجام شود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای همچنین به موضوع بیماری همه‌گیر و بین‌المللی کرونا اشاره کردند و گفتند: این ویروس که تقریبا همه کشورهای دنیا را گرفتار کرده و برخی کشورها حقایق را دربراه این بیماری و تلفات آن می‌گویند و برخی هم پنهان‌کاری می‌کنند، مصداق آیه شریفه قرآن یعنی ابتلا با خوف و ترس، مشکلات اقتصادی و گرفته‌شدن جان‌هاست اما خداوند متعال در مقابل این ابتلا نیز به صبر توصیه می‌کند.

ایشان افزودند: صبر در اینجا به معنای انجام درست و عاقلانه کارها یعنی عمل به دستورها و توصیه‌های مسئولان ذی‌ربط برای حفظ جان خود و مردم کشور و کنترل این بیماری خطرناک است.

مقام‌های آمریکایی مبنی بر آمادگی برای ارسال کمک‌های دارویی و درمانی در صورت درخواست ایران اشاره کردند و گفتند: صحبت‌های آمریکایی‌ها جزء حرف‌های بسیار عجیب است زیرا اولاً خودشان دچار کمبود شدید دارو و تجهیزات پیشگیری از بیماری هستند و برخی مسئولانشان صراحتا از این کمبودهای وحشت‌آور سخن به میان آورده‌اند، بنابراین آنها اگر امکاناتی دارند به مردم خودشان برسند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای افزودند: ثابنا هنگامی که آمریکایی‌ها متهم به تولید این ویروس هستند، کدام انسان عاقلی، کمک از این کشور را قبول می‌کند.

ایشان گفتند: به آمریکایی‌ها هیچ اعتمادی نیست زیرا ممکن است داروهایی را ارسال کنند که ویروس را در ایران شایع‌تر یا ماندگار کند یا حتی ممکن است افرادی را به‌عنوان درمان‌کننده بفرستند تا ببینند اثرگذاری این ویروس را که گفته می‌شود بخشی از آن فقط مخصوص ایران ساخته شده، چگونه بوده و اطلاعات خود را تکمیل و دشمنی خود را بیشتر کنند، بنابراین سخنان آمریکایی‌ها قابل قبول نیست.

ایشان با یادآوری تجربه ۴۰ساله و ظرفیت فوق‌العاده کشور برای مقابله با همه چالش‌ها و مشکلات، خطاب به ملت عزیز ایران تاکید کردند: ظرفیت‌های کشور بسیار زیاد است ولی مهم آن است که مسئولان این ظرفیت‌ها را شناسایی کنند و در همه بخش‌ها افراد جوان، مؤمن، باانگیزه و مشتعل به‌کار گرفته شوند.

ایشان در پایان بار دیگر همه مردم را به جدی‌گرفتن و عمل به دستورهای مسئولان ستاد ملی مبارزه با کرونا توصیه کردند و افزودند: بر اساس این دستورالعمل‌ها حتی اجتماعات دینی و حرم‌های مطهر تعطیل شد که در طول تاریخ ما به این شکل بی‌سابقه بود اما چاره‌ای نبود و مسلحت این گونه افضضا می‌کرد.

مقام معظم رهبری اظهار امیدواری کردند خداوند متعال هرچه زودتر این بلا را از ملت ایران و ملت‌های مسلمان و همه بشریت دفع کند.

وقتی خبر شهادت مهدی و تأثر فرماندهان را به ایشان گفتند، اندکی بعد مجدد تماس گرفت و حاج احمدآقا صحبت کرد. ایشان گفت من اخبار جبهه، شهادت آقامهدی و وضع روحی و تأثر فرماندهان را از شهادت باری به امام منتقل کردم و امام پیامی داده‌اند». گفته شده که مهدی باری در تائیکت فوق‌العاده بود. همیشه بعد از اتمام جلساتی که با فرماندهان درخصوص طراحی و مانور عملیات تشکیل می‌شد، محسن رضایی دو نفر را نگه می‌داشت و درخصوص تائیکت آن عملیات با آنها صحبت می‌کرد یکی، مهدی باری بود و دیگری، حسین خرازی. اگر آنها در بعد تائیکت، عملیات را تایید می‌کردند، تصمیم نهایی اتخاذ می‌شد. در تائیکت - که مجموعه‌ای از اصول و قواعد رزم است - نوآوری و ابتکار عمل، چه در شکستن خط، چه در پاکسازی خطوط دفاعی، چه در هماهنگ‌سازی پیشرویی‌ها، چه در خنثی‌کردن پاتک‌های دشمن، از سخت‌ترین بخش‌های جنگ است. در واقع، فرماندهان لشکر باید هم از شجاعت بی‌نظیری برخوردار باشند، هم از نفوذ و تأثیرگذاری بر رزمندگان، هم از تدبیر تائیکتی که شامل نوآوری و ابتکار، یختگی و تجربه در حل و فصل مسائل و ابهامات و مشکلات و رفع موانع و درگیری است. مهدی باری، استاد عبور از این موانع و مشکلات رزمی بود. یک نمونه آن در شکستن دشمن در سیل‌بند خاکی میانی جزیره [مجموع] جنوبی اتفاق افتاد. او ۱۲ رزمده را انتخاب کرده و به آنها آموزش داده و گفته بود به محض آنکه به شما دستور دادم، از سنگرها بیرون می‌آیید، با سرعت تمام، فاصله صدمتری خود را با دشمن طی می‌کنید، خود را به داخل سنگرهای آنها می‌اندازید و آنها را خلع سلاح و دستگیر می‌کنید. گفته شده باری چنان در انتخاب افراد درست عمل کرده و زمان مناسبی را برای حمله برگزیده بود که رزمندگان تحت امر او مثل صاعقه بر سر دشمن ریختند و آنها را بدون آنکه فرصت عکس‌عملی پیدا کنند، از پای درآوردند و خط را شکستند و پیش رفتند. محسن رضایی گفته است: «مهدی همیشه در برآورد تعداد رزمنده، گروهان‌ها و گردان‌ها در مقابله با دشمن و چگونگی انجام مأموریت خود، نظر دقیق و یخته‌ای می‌داد؛ به همین دلیل هرگاه در درستی پیشنهادها و راه‌حل‌های دیگر فرماندهان به شک می‌افتاد، با آقامهدی و حسین خرازی مشورت می‌کردم و تایید نهایی را از آنها می‌گرفتم».

ادامه از صفحه ۲

اتخاذ تصمیم قاطع برای کرونا

یادمان باشد در جامعه‌ای که آزادی‌هایی مورد نظر فرهیختگان و روشنفکران وجود نداشته باشد، آن آزادی‌های اجتماعی هم به طریق اولی وجود ندارد؛ یعنی اگر فردی بخواهد در منزلش با عده‌ای یوگا کار کند، باید ببیند حکومت این اجازه را می‌دهد یا خیر. به نظر من حکومت در این موارد فقط می‌تواند توصیه کند اما تا سازوکار قانونی برای محدودکردن یک عمل وجود نداشته باشد، نمی‌تواند در فرایند انجام آن مداخله کند. به گمان من بیشتر از این توصیه‌ها حکومت نباید در امور فردی شهروندان مداخله کند.

❧ **اکثر برگردیم به سوال اول و نگاهی هم به موضوعی که شما مطرح کردید ببندازیم، می‌بینیم که به هر حال دستگاه حاکمیت در آنجا برای پرکردن خلا قانونی تلاش کرده است. در ایران عملکرد دستگاه حاکمیتی برای مهار این بیماری چگونه بوده است؟ آیا حاکمیت مسئله این همه‌گیری را آن‌قدری که مهم است جدی گرفته؟**

موضوعی که وجود دارد این است که در کشورهایی مانند انگلستان یا ایتالیا اگر برای مبارزه با کرونا تصمیمی گرفته می‌شود، این تصمیم دو ویژگی دارد: اول اینکه تصمیم مشخص و صریحی است، یعنی دلیل اتخاذ و حدود آن کاملا مشخص است. موضوع مهم‌تر این است که این تصمیم به‌شدت مورد قبول همه مردم، احزاب و گروه‌های سیاسی قرار می‌گیرد. یعنی شما در انگلستان می‌بینید که موافقان و مخالفان بوریس جانسون از همه تصمیمات کمیته کیری که برای مقابله با کرونا تشکیل شده تبعیت می‌کنند. تبعیت به این معنی که کاملاً می‌پذیرند نه اینکه مثل ایران وقتی جاده ورودی به یک استان را بستند، مردم به بیراهه بزنند تا خودشان را به آن شهر برسانند. در کشور ما هیچ‌کدام از این دو ویژگی برای مقابله با این بحران وجود نداد. نه آن یک‌دستی و هماهنگی در اتخاذ تصمیم درست و قاطع در حاکمیت دیده می‌شود و نه شاهد این هستیم که اگر تصمیمی هم گرفته شود، مورد اقبال مردم و گروه‌های سیاسی قرار بگیرد و از آن حمایت کنند. اینجا می‌بینیم که وزیر بهداشت یک موضوعی را می‌گوید، سخنگوی دولت مسئله دیگری را می‌گوید. حسن روحانی می‌گوید از شبه اوضاع عادی است و فیلان فرمانده نظامی هم می‌گوید خ خیابان‌ها را از فلان روز خلوت می‌کنیم. البته این مسئله‌ای نیست که فقط مربوط به کرونا باشد. در دیگر مسائل حساس و بحرانی هم می‌بینیم که غالبا این‌دست تصمیم‌گیری‌های قاطع وجود ندارد. چرا که افراد از بار مسئولیت آن فرار می‌کنند. در ماجرای بزنین برای مثال دیدیم که هر سه عضو کمیته‌ای که تصمیم به افزایش قیمت بنزین گرفتند، بعد از حوادث آبان‌ماه به گونه‌ای برای اتخاذ این تصمیم بهانه آوردند و دیگری را مسئول این ماجرا دانستند. به هر حال آنچه مشخص است، این است که در ایران در حال حاضر آن مدیریت واحد برای یکپارچه‌کردن همه وجود ندارد. طبیعتاً اولین پیامد این مدیریت غیر واحد این است که مردم اعتمادشان را به تصمیمات از دست می‌دهند. این ازبین‌رفتن اعتماد عمومی برای کشور نجات‌زادی دارد. یکی از تبعاتش همین است که در مسئله‌ای مانند مهار کرونا که احتیاج به همکاری بالای مردم داریم، نمی‌توانیم مردم را پای کار بیاوریم و از پتانسیل آنها برای رفع مشکلات‌مان استفاده کنیم.

❧ **دوران بعد از کرونا را در ایران چگونه می‌بینید؟ این هراسی را که در جامعه ایرانی از پیش وجود داشت و با آمدن کرونا تشدید شده، چگونه باید مدیریت کرد؟**

اولین نکته‌ای که درباره وضعیت جامعه ایرانی پساکرونا باید بدانیم این است که این وضعیت تا چه میزان به طول خواهد انجامید. نکته دوم اینکه در مدت زمانی که بحران کرونا در جریان است چه میزان تلفات انسانی و اقتصادی به وجود می‌آورد؟ به نظر من، الان ما هرچه بگوییم حس و گمان است و هیچ دورنمای درستی از پایان این بحران وجود ندارد. برخی از دو ماهه خوش می‌زنند و برخی از شش ماه یا یک سال؛ به هر حال همین معلوم‌نبودنش موجب می‌شود که ما ندانیم مثلاً از حجم کلی تولید ناخالص ملی‌مان چقدرش را از دست می‌دهیم و بعد برویم برای آن برنامه‌ریزی کنیم. آنچه ما می‌دانیم این است که از همین الان هم بسیاری از افراد که در بخش خصوصی فعالیت می‌کنند، کارگران روزمزد و بسیاری که در بخش خدمات کار می‌کنند، با مشکلات جدی مواجه شده‌اند و برخی کسب‌وکارشان را از دست داده‌اند. سوال بعدی این است که دولت چه میزان توان آن را دارد که از این کسب‌وکارها که از کرونا آسیب دیده‌اند، حمایت کرده و برای آنها جبران خسارت کند. البته به این سوال کمی دقیق‌تر می‌توانیم جواب دهیم. چرا که می‌دانیم حتی قبل از آمدن کرونا به دلیل تحریم‌ها و همچنین کاهش درآمدهای دولت از محل فروش نفت و گاز و محصولات پتروشیمی، دولت در تأمین هزینه‌های خودش هم با کسری بودجه ۱۵۰هزار میلیاردی مواجه بود؛ درواقع دولت چیزی دیک‌کم بودجه خودش را قبل از کرونا نداشت. طبیعی است که توان جبران چنین بار اقتصادی را هم ندارد. من فکر می‌کنم با حرف‌ای قشنگ نمی‌توان مشکل را حل کرد. شاید این حرف‌ها در عرصه سیاسی موثر باشد، ولی عرصه اقتصاد چنین چیزی را برنمی‌تابد.